

Hà Nội, ngày 28 tháng 6 năm 2023

TỜ TRÌNH

Dự thảo Nghị định về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước và các giải thưởng khác về khoa học và công nghệ

Kính gửi: Chính phủ

Thực hiện Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2020), Luật thi đua, khen thưởng năm 2022, Quyết định số 917/QĐ-TTg ngày 01/8/2022 của Thủ tướng Chính phủ ban hành Danh mục và phân công cơ quan chủ trì soạn thảo văn bản quy định chi tiết thi hành các luật, nghị quyết được Quốc hội khóa XV thông qua tại Kỳ họp 3 (trong đó có Luật thi đua, khen thưởng), Bộ Khoa học và Công nghệ kính trình Chính phủ xem xét, cho ý kiến đối với dự thảo Nghị định về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước và các giải thưởng khác về khoa học và công nghệ (KH&CN) (sau đây viết tắt là dự thảo Nghị định) như sau:

I. Sự cần thiết ban hành Nghị định

1. Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước về KH&CN (Giải thưởng) là hai Giải thưởng cao quý được Nhà nước trao tặng cho các tác giả, đồng tác giả có công trình, cụm công trình có giá trị cao về KH&CN và thực tiễn. Đến thời điểm hiện nay, Nhà nước đã tiến hành tổ chức xét tặng và trao Giải thưởng Hồ Chí Minh về KH&CN sáu lần (năm 1996, 2000, 2005, 2010, 2015 và 2020) và Giải thưởng Nhà nước về KH&CN năm lần (năm 2000, 2005, 2010, 2015 và 2020).

2. Căn cứ pháp lý

Trước khi có Luật Khoa học và Công nghệ và Luật Thi đua, khen thưởng, việc xét và trao Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước về KH&CN vào các năm 1996 và năm 2000 được thực hiện theo quy định của Pháp lệnh số 16-LCT/HĐNN7 ngày 04/6/1985 của Chủ tịch Hội đồng Nhà nước quy định giải thưởng Hồ Chí Minh và giải thưởng Nhà nước.

Năm 2000, Luật Khoa học và Công nghệ được ban hành trong đó có quy định về Giải thưởng về KH&CN. Đồng thời, Luật Thi đua, khen thưởng năm 2003 cũng quy định về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN. Căn cứ 02 Luật nêu trên, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quy định tạm thời về điều kiện, tiêu chuẩn, trình tự và thủ tục xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước về KH&CN năm 2005 (Quyết định số 33/2005/QĐ-TTg ngày 15/02/2005 của Thủ tướng Chính phủ), áp dụng cho đợt xét thưởng năm 2005 (đợt 3).

Căn cứ việc tổ chức xét tặng Giải thưởng đợt 3, Bộ Khoa học và Công nghệ tổ chức đánh giá, rút kinh nghiệm và ban hành Thông tư số 14/2010/TT-BKH&CN ngày 26/8/2010 của Bộ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ quy định chi tiết tiêu chuẩn, quy trình và thủ tục xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN, áp dụng đợt xét thưởng năm 2010 (đợt 4).

Ngày 18/6/2013, Quốc hội đã thông qua Luật Khoa học và Công nghệ (thay thế Luật Khoa học và Công nghệ năm 2000), trong đó tiếp tục quy định danh hiệu vinh dự Nhà nước, khen thưởng và giải thưởng về KH&CN. Đồng thời, Luật Thi đua, khen thưởng năm 2013 được ban hành tiếp tục quy định về Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước về KH&CN. Căn cứ quy định của 02 Luật nêu trên, Chính phủ ban hành: Nghị định số 78/2014/NĐ-CP ngày 30/7/2014 của Chính phủ về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước và các giải thưởng khác về KH&CN (Nghị định số 78/2014/NĐ-CP) được áp dụng để tổ chức xét tặng Giải thưởng năm 2015 (đợt 5). Sau khi kết thúc công tác tổ chức và Lễ trao giải thưởng, Bộ Khoa học và Công nghệ đã tổ chức đánh giá, rút kinh nghiệm và rà soát các quy định của Nghị định số 78/2014/NĐ-CP còn vướng mắc, bất cập trong quá trình thực hiện, chưa phù hợp với thực tiễn và trình Chính phủ ban hành Nghị định số 60/2019/NĐ-CP ngày 05/7/2019 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 78/2014/NĐ-CP (Nghị định số 60/2019/NĐ-CP). Nghị định số 60/2019/NĐ-CP được áp dụng cùng với Nghị định số 78/2014/NĐ-CP để tổ chức xét tặng Giải thưởng năm 2020 (đợt 6) và kết thúc Lễ trao Giải thưởng năm 2022.

3. Luật Thi đua, khen thưởng được Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam khóa XV (kỳ họp thứ 3) thông qua ngày 15/6/2022, có hiệu lực thi hành từ ngày 01/01/2024. Trong đó, liên quan đến Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước, Luật Thi đua, khen thưởng có bổ sung điều kiện đối với tác giả công trình: “*Trung thành với Tổ quốc, chấp hành tốt chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước*” và “*tôn trọng độc lập, chủ quyền,*

thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, luật pháp và phong tục, tập quán tốt đẹp của Việt Nam“ (đối với người nước ngoài).

Ngày 01/8/2022, Thủ tướng Chính phủ đã có Quyết định số 917/QĐ-TTg ban hành Danh mục và phân công cơ quan chủ trì soạn thảo văn bản quy định chi tiết thi hành các luật, nghị quyết được Quốc hội khóa XV thông qua tại Kỳ họp thứ 3, trong đó Bộ Khoa học và Công nghệ được phân công chủ trì xây dựng Nghị định về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước và các giải thưởng khác về KH&CN (khoản 3 Điều 68).

II. QUAN ĐIỂM CHỈ ĐẠO XÂY DỰNG NGHỊ ĐỊNH

Dự thảo Nghị định về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước và các giải thưởng khác về KH&CN được soạn thảo trên cơ sở quan điểm chỉ đạo như sau:

1. Bám sát và bổ sung quy định bảo đảm phù hợp với nội dung được quy định trong Luật Thi đua, khen thưởng năm 2022 (liên quan đến tác giả).
2. Giữ nguyên các nội dung của Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2019/NĐ-CP đã áp dụng không có vướng mắc, bất cập.
3. Rà soát, hiệu chỉnh lại một số nội dung cho rõ ràng hơn và phù hợp thực tế đã triển khai áp dụng.

III. QUÁ TRÌNH SOẠN THẢO NGHỊ ĐỊNH

Thực hiện Quyết định số 917/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ, quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật, Bộ Khoa học và Công nghệ đã thực hiện việc soạn thảo dự thảo Nghị định cụ thể như sau:

1. Thành lập Ban soạn thảo dự thảo Nghị định do Thứ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ làm Trưởng ban.
2. Rà soát, nghiên cứu quy định của Luật thi đua, khen thưởng năm 2022.
3. Tiến hành nghiên cứu, rà soát và tổng hợp các nội dung còn vướng mắc, bất cập trong thực tế triển khai.
4. Tổ chức các cuộc họp Ban soạn thảo nhằm hoàn thiện các nội dung của dự thảo.
5. Hoàn thiện Dự thảo gửi xin ý kiến các bộ, ngành, địa phương, cụ thể:

Ngày 21/4/2023, Bộ Khoa học và Công nghệ có Công văn số 1141/BKH&CN-TĐKT gửi xin ý kiến các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ và Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương đối

với dự thảo Nghị định, đồng thời đăng trên Cổng thông tin điện tử của Bộ để lấy ý kiến.

Tính đến ngày 26/6/2023, Bộ Khoa học và Công nghệ đã nhận được ý kiến góp ý của 21 bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ; 46 ý kiến của Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, Bộ Khoa học và Công nghệ đã tiếp thu, giải trình (*bản tổng hợp, giải trình, tiếp thu ý kiến góp ý gửi kèm theo* và hoàn thiện dự thảo).

6. Chuẩn bị hồ sơ dự thảo Nghị định gửi Bộ Tư pháp thẩm định

Bộ Khoa học và Công nghệ chuẩn bị và hoàn thiện các tài liệu trong hồ sơ đề nghị Bộ Tư pháp thẩm định dự thảo Nghị định gồm: Tờ trình Chính phủ về dự thảo nghị định; Dự thảo Nghị định; Báo cáo về rà soát các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan đến dự thảo nghị định; Bản tổng hợp, giải trình, tiếp thu ý kiến góp ý của bộ, ngành, địa phương (kèm bản chụp ý kiến của bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ); Báo cáo đánh giá tác động của chính sách đối với Nghị định; Bản đánh giá thủ tục hành chính trong dự thảo Nghị định.

7. Tiếp thu ý kiến thẩm định của Bộ Tư pháp.

Ngày / /2023, Bộ Tư pháp đã tổ chức Hội đồng thẩm định đề thẩm định dự thảo Nghị định. Ngày / /2023, Bộ Tư pháp đã có Báo cáo thẩm định số .../BC-BTP gửi Bộ Khoa học và Công nghệ. Trên cơ sở nội dung báo cáo thẩm định, Bộ Khoa học và Công nghệ đã tiếp thu, giải trình ý kiến thẩm định của Bộ Tư pháp và chỉnh lý dự thảo Nghị định để trình Chính phủ (gửi kèm theo).

IV. BỐ CỤC VÀ NỘI DUNG CƠ BẢN CỦA DỰ THẢO NGHỊ ĐỊNH

1. Về bố cục

Dự thảo Nghị định gồm 03 chương và 35 điều, cụ thể như sau:

- Chương I. Quy định chung (gồm 07 điều từ Điều 1 đến Điều 7).
- Chương II. Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN (gồm 16 điều từ Điều 8 đến Điều 23).
- Chương III. Giải thưởng của bộ, ngành địa phương về KH&CN (gồm 05 điều từ Điều 24 đến Điều 28).
- Chương IV. Giải thưởng của Tổ chức, cá nhân về KH&CN (gồm 02 điều từ Điều 29 đến Điều 30).
- Chương V. Trách nhiệm của cơ quan nhà nước, tổ chức, cá nhân đối với hoạt động giải thưởng về KH&CN (gồm 03 điều từ Điều 31 đến Điều 33).

- Chương VI. Điều khoản thi hành (gồm 02 điều từ Điều 34 đến Điều 35).

2. Một số nội dung cơ bản của Dự thảo Nghị định

Chương I. Quy định chung (gồm 07 điều từ Điều 1 đến Điều 7)

Nội dung quy định về phạm vi điều chỉnh; đối tượng áp dụng; giải thích từ ngữ; các giải thưởng về KH&CN; nguyên tắc đặt tên và xét tặng giải thưởng về KH&CN; thẩm quyền xét tặng giải thưởng; kinh phí cho hoạt động xét tặng giải thưởng đã được quy định trong Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2019/NĐ-CP và được thực hiện thuận lợi trong các đợt xét Giải thưởng (năm 2015 và 2020), nay tiếp tục được quy định trong dự thảo Nghị định

- Bổ sung quy định “Truy tặng” tại Điều 1 về phạm vi điều chỉnh cho phù hợp quy định của Luật thi đua, khen thưởng năm 2022;

- Bổ sung làm rõ giải thích về “cụm công trình”;

- Sửa đổi, bổ sung, hiệu chỉnh lại nội dung của Điều 7 “kinh phí bảo đảm hoạt động xét tặng giải thưởng về khoa học và công nghệ” trong đó bổ sung, quy định thêm nguồn kinh phí xã hội hóa đối với các hoạt động xét tặng giải thưởng ở cấp cơ sở, bộ, ngành, địa phương.

Chương II. Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN (gồm 03 mục, 16 điều từ Điều 8 đến Điều 23)

Mục 1. Điều kiện, tiêu chuẩn xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước (Điều 8 đến Điều 14)

Điều 8. Điều kiện xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước về khoa học và công nghệ

Bổ sung điều kiện đối với tác giả công trình để phù hợp với quy định Luật thi đua, khen thưởng năm 2022.

Từ Điều 9 đến Điều 11: Tiêu chuẩn xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh.

Từ Điều 12 đến Điều 14: Tiêu chuẩn xét tặng Giải thưởng Nhà nước

Nội dung quy định về tiêu chuẩn của các Điều 9 đến Điều 14 đã được quy định tại Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và được thực hiện thuận lợi trong các đợt xét Giải thưởng (năm 2015 và 2020), nay tiếp tục được quy định trong dự thảo Nghị định.

Mục 2. Thủ tục xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng nhà nước về KH&CN (Điều 15 đến Điều 21)

Điều 15. Thời gian và thời hạn xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải

thưởng Nhà nước.

- Bổ sung quy định: “Bộ KH&CN thông báo kế hoạch xét và thời hạn hoàn thành việc tổ chức xét Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước tại Hội đồng xét Giải thưởng các cấp”;

- Bổ sung quy định: “Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang bộ...căn cứ kế hoạch tổ chức xét Giải thưởng của Bộ KH&CN để tổng hợp vào kế hoạch KH&CN của bộ, ngành, địa phương và hướng dẫn triển khai”.

Điều 17. Thành phần, nguyên tắc hoạt động của Hội đồng xét giải thưởng các cấp.

Được hiệu chỉnh viết lại chia thành từng cấp Hội đồng từ cấp cơ sở đến cấp Nhà nước cho rõ ràng, nội dung cơ bản không thay đổi.

- Sửa, bổ sung yêu cầu chung đối với thành viên Hội đồng từng cấp (bao gồm cả Chủ tịch Hội đồng);

- Bổ sung quy định về trình tự, thủ tục làm việc của Hội đồng cấp cơ sở, bộ, ngành, địa phương và chuyên ngành cấp nhà nước để thống nhất trong quá trình triển khai;

- Bổ sung quy định về thành phần của Hội đồng tham gia việc khảo sát thực tế đánh giá các công trình cho thống nhất trong triển khai.

Các Điều 16 và từ Điều 18 đến Điều 21: Nội dung đã được quy định tại Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2019/NĐ-CP và được thực hiện thuận lợi trong các đợt xét Giải thưởng (năm 2015 và 2020), nay tiếp tục được quy định trong dự thảo Nghị định.

- Bổ sung quy định: Trách nhiệm của Bộ KH&CN trong việc lấy ý kiến của của cơ quan, tổ chức ở trung ương hoặc Ủy ban nhân dân cấp tỉnh có liên quan về việc chấp hành chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của nhà nước đối với tác giả công trình (Điều 21) để phù hợp quy định của Luật thi đua, khen thưởng năm 2022.

Mục 3. Quyền lợi, trách nhiệm của tác giả công trình được tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước (Điều 22 và Điều 23):

- Bổ quy định Mức chi tiền thưởng (Điều 22) do Nghị định quy định chi tiết một số điều của Luật thi đua, khen thưởng đã có quy định;

- Bổ sung quy định về trách nhiệm đối với tác giả được tặng Giải thưởng để phù hợp quy định Luật thi đua, khen thưởng năm 2022;

- Bổ sung quy định (tiếp nhận...tổ cáo) các điểm h khoản 2 Điều 19 và 20, điểm d khoản 2 Điều 21 do đã có quy định tại Điều 31 và Điều 32.

Chương III. Giải thưởng của bộ, ngành địa phương về KH&CN (gồm 05 điều, từ Điều 24 đến Điều 28)

Chương IV. Giải thưởng của Tổ chức, cá nhân về KH&CN (gồm 02 điều, từ Điều 29 đến Điều 30)

Bổ sung quy định về số bộ hồ sơ (01 bộ), cách thức nộp hồ sơ để bảo đảm yêu cầu về kiểm soát thủ tục hành chính.

Chương V. Trách nhiệm của cơ quan nhà nước, tổ chức, cá nhân đối với hoạt động Giải thưởng về KH&CN (gồm 03 điều, từ Điều 31 đến Điều 33)

Điều 31:

- Bổ sung quy định: “Bộ Khoa học và Công nghệ tổ chức hướng dẫn và thông báo thời hạn tiếp nhận hồ sơ đề nghị xét tặng giải thưởng”. Nội dung này được chuyển từ khoản 2 Điều 20 để phù hợp với tên điều.

- Bổ sung quy định: “Bộ Khoa học và Công nghệ xây dựng cơ sở dữ liệu về Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng nhà nước” để có cơ sở dữ liệu quản lý về Giải thưởng nhằm thuận tiện cho việc tra cứu thông tin, dữ liệu trong quá trình xét Giải thưởng.

Chương VI. Điều khoản thi hành (gồm 02 điều, từ Điều 34 đến Điều 35).

Nội dung quy định của các Điều từ 24 đến 35 đã được quy định tại Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2019/NĐ-CP và được thực hiện thuận lợi trong các đợt xét Giải thưởng (năm 2015 và 2020), nay tiếp tục được quy định trong dự thảo Nghị định.

V. DỰ KIẾN NGUỒN LỰC, ĐIỀU KIỆN BẢO ĐẢM THI HÀNH NGHỊ ĐỊNH

Các nội dung sửa đổi, bổ sung của Nghị định được tập trung quy định điều kiện đối với tác giả để bảo đảm phù hợp với quy định của Luật thi đua, khen thưởng năm 2022, do vậy, để bảo đảm triển khai thi hành Nghị định sau khi được ban hành, về cơ bản, các cơ quan, tổ chức, cá nhân vẫn sử dụng nguồn tài chính và nguồn nhân lực hiện hành (không phát sinh về tài chính).

VI. VẤN ĐỀ XIN Ý KIẾN

Trong quá trình xây dựng Nghị định về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN, hiện còn có một số vấn đề có ý kiến khác nhau,

Bộ KH&CN báo cáo xin ý kiến Chính phủ, cụ thể:

1...

2...

Trên đây Tờ trình về dự thảo Nghị định Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN, Bộ Khoa học và Công nghệ kính trình Chính phủ xem xét, quyết định.

(Xin gửi kèm theo: (i) Dự thảo Nghị định; (ii) Báo cáo về rà soát các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan đến dự thảo Nghị định; (iii) Bản tổng hợp, giải trình, tiếp thu ý kiến góp ý của bộ, ngành, địa phương; (iv) Báo cáo đánh giá tác động của chính sách đối với Nghị định; (v) Bản đánh giá thủ tục hành chính trong dự thảo Nghị định).

Trân trọng./.

Nơi nhận:

- Như kính gửi;
- Phó TTg Trần Lưu Quang (để b/c);
- Bộ trưởng (để b/c);
- Văn phòng Chính phủ;
- Lưu: VT, TĐKT.

**KT. BỘ TRƯỞNG
THỦ TRƯỞNG**

Trần Văn Tùng